

Економічні науки

УДК 65.0011.3:65.016

Гавриленко Тетяна Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

Вітко Віталіна Юріївна

студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Гавриленко Татьяна Владимировна

кандидат экономических наук, доцент

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Витко Виталина Юрьевна

студент

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Tetiana Havrylenko

Ph.D. in Economics, Associate professor of Enterprise Economics Department

Kyiv National University of Technology and Design

Vitalina Vitko

Master's student of Enterprise Economics Department

Kyiv National University of Technology and Design

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКРИЗОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПІДПРИЄМСТВА

МЕХАНИЗМ ОБЕСПЕЧЕНИЯ АНТИКРИЗИСНОЙ

ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

MECHANISM OF PROVIDING ANTICRISIS ACTIVITY OF

ENTERPRISE

Анотація. Стаття присвячена вивченню теоретичних основ формування механізму антикризового управління підприємством. В статті

проводиться опис елементів механізму антикризової діяльності підприємства, які забезпечують досягнення поставлених цілей.

Ключові слова: криза, управління, механізм, антикризова діяльність, забезпечення.

Аннотация. Стаття посвящена изучению теоретических основ формирования механизма антикризисного управления предприятием. В статье приводится описание элементов механизма антикризисной деятельности предприятия, которые обеспечивают достижение поставленных целей.

Ключевые слова: кризис, управление, механизм, антикризисная деятельность, обеспечение.

Annotation. The article is devoted to the study of the theoretical foundations of mechanism of crisis management. The considerable attention is paid to the description of the elements of the anti-crisis mechanism, which assure the achievements of company's goals.

Keywords: crisis, management, mechanism, anti-crisis, activities, provide.

Вступ. В Україні сьогодні спостерігаються усі ознаки кризових явищ в економіці: погіршення стану платіжного балансу, скорочення інвестицій в основний капітал, зниження попиту на продукцію, занепад інноваційної активності національних товаровиробників, зниження платоспроможності суб'єктів господарювання, ділової і фінансової активності.

Саме тому, антикризова діяльність, як специфічний вид управлінської діяльності з жорсткими обмеженнями та вузько спрямованою цільовою орієнтацією потребує додаткової уваги. Причинами необхідності такого дослідження є, в першу чергу, масштабність наслідків від здійснення антикризового управління, оскільки від ефективності функціонування господарюючого об'єкту залежить ефективність діяльності не лише його контрагентів та добробут

працівників, а й результативність функціонування галузі, державних органів, економіки країни у цілому.

З урахуванням даних обставин, найбільш значущою проблемою антикризового управління стає визначення на ранніх стадіях кризи самої можливості виведення підприємства на рівень нормального функціонування та розвитку, для чого використовуються відповідні механізми, особливе місце серед яких займає механізм забезпечення антикризової діяльності.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження теоретичних основ формування механізму антикризового управління підприємством та визначення основних інструментів його реалізації.

Об'єкт та методи досліджень. Проблематиці визначення та трактування поняття «механізм антикризового управління» присвячені дослідження авторів, таких як О. В. Василенко, Л. О. Лігоненко, О. М. Скібіцький, З. Є. Шершньова. Зарубіжні вчені, такі як І. Ансофф, М. Мескон, А. Томпсон, Й. Шумпетер, досліджували механізм антикризового управління як елемент теорії антикризового управління. У вітчизняній літературі, що стосується проблеми управління, містяться окремі підходи до визначення терміну «механізм управління» таких вчених як: Е. М. Короткова, В. М. Мішин, А. Д. Чернявський, М. М. Мартиненко [1;2;3].

Результати дослідження. Суттєве значення для формування ефективного механізму антикризового управління є використання різних механізмів, що допомагають досягти поставлених цілей та завдань. Підтвердженням цього є бачення різних науковців, які займались проблемами формування і запровадження механізмів на практиці діяльності підприємства.

Поняття «механізм управління» трактується багатьма вченими-економістами. Науковець Дж. К. Лафта дає визначення механізму

управління як сукупності важелів впливу, що використовуються в управлінні [4].

Дещо інше трактування В. М. Мішина, який розглядає механізм управління як сукупність організаційних та економічних компонентів, що забезпечують погоджене, взаємопов'язане та взаємодіюче функціонування усіх елементів системи для досягнення цілей підприємства [2].

Більш точніше визначення відображено у праці Е. М. Коротков, який поняття механізму управління розглядав із позиції впливу управлінців на працівників. За його дослідженнями, механізм управління формується на основі взаємодії та поєднання різних важелів дії, до яких відноситься інтереси, цінності, установки, мотиви, побоювання працівника, стимули та соціально-психологічні норми щодо персоналу [1].

Проаналізувавши різні твердження поняття, можна сказати, що механізм управління є невід'ємним елементом єдиної системи управління підприємством і являє собою систему заходів, спрямованих не тільки на вихід підприємства з кризи, але і на запобігання входження в таку ситуацію, що є передумовою успішного фінансового оздоровлення підприємств.

Для кращого розуміння сутності механізму антикризового управління підприємством розглянемо його елементи на рис. 1.

Механізм антикризового управління має в своєму складі елементи різного характеру, основні п'ять яких забезпечують підприємству позитивні результати діяльності. Система організаційного забезпечення — це взаємопов'язана система внутрішніх підрозділів, служб, керівників суб'єкта господарювання, які уповноважені здійснювати підготовку та прийняття фінансових рішень, несуть відповідальність за їх здійснення і результати фінансово-господарської діяльності, досягнення мети та реалізації завдань антикризового управління.

Економічна складова механізму забезпечення антикризової діяльності підприємства призначена безперервно виконувати дії з підвищення ефективності його функціонування і збільшення рівня доходів працівників, а також забезпечувати зростання темпів і масштабів утворення власного прибутку.

Елементи механізму антикризового управління підприємством				
<p><i>Економічна складова</i> підвищення рівня доходів; прогнозування ресурсного забезпечення діяльності; забезпечення ефективності діяльності у період дестабілізації; забезпечення оптимального співвідношення оборотних і необоротних активів (60–40 %).</p>	<p><i>Організаційна складова</i> організація структури підприємства; забезпечення взаємодії суб'єктів управління у нестабільних умовах; упорядкування інформаційних і документальних потоків; забезпечення правового регулювання (внутрішні нормативи).</p>	<p><i>Технологічна складова</i> розробка технологічної стратегії розвитку підприємства; техніко – економічне забезпечення; планування комплексу нових технологій з урахуванням кризових проявів; функціонування технічних засобів (засобів комунікації, обробки та руху інформації, логістичних систем).</p>	<p><i>Соціальна складова</i> формування соціальної стратегії підприємства у нестабільних умовах; управління соціальними програмами; реалізація заходів соціального партнерства; формування соціально-психологічного клімату; зміцнення системи соціального захисту.</p>	<p><i>Фінансова складова</i> формування фінансових ресурсів для подальшої діяльності; управління фінансовими потоками; пошук резервів збільшення прибутків та рентабельності; забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності; підвищення та запобігання зниженню ліквідності.</p>

Рис. 1. Елементи механізму антикризового управління підприємством (розроблено автором на основі [5]).

Фінансова складова забезпечує відповідність фінансово-економічних можливостей підприємства умовам, що склалися на ринку на основі різностороннього врахування фінансових можливостей та об'єктивної оцінки зовнішніх та внутрішніх факторів. Вона передбачає формування довгострокових цілей фінансової діяльності та вибір найбільш оптимальних шляхів їх досягнення.

Під складовою соціального забезпечення антикризової діяльності підприємства слід розуміти сукупність дій з мінімізації матеріальних втрат працівників на підтримку соціальних стандартів для цих осіб у періоди

нестабільної роботи підприємницької структури за рахунок перерозподілу частки її прибутку.

Технологічна складова направлена на створювання умов для безперервного функціонування технічних засобів, які використовуються у антикризовій діяльності, а також процедур із виявлення локалізації та ліквідації кризових процесів на підприємстві. Дії з технологічного забезпечення спрямовані на вирішення комплексних технічних і технологічних проблем, забезпечення функціонування техніки та технології як єдиної системи.

Висновок. Дослідження понять «механізм управління» та «механізм антикризового управління» дозволили обґрунтувати теоретичне визначення сутності та змісту механізму забезпечення антикризової діяльності підприємства, та запропонувати його основні складові різного характеру – економічну, організаційну, фінансову, технологічну, соціальну. Реалізація вказаних елементів механізму антикризового управління забезпечується використанням відповідних матеріальних, фінансових та кадрово-інтелектуальних ресурсів, що можуть концентруватись як на рівні самого підприємства, так і залучатись ззовні. Ефективне використання механізму антикризового управління забезпечує розробку та реалізацію заходів, спрямованих на швидке відновлення платоспроможності та забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості підприємства для виходу з кризового стану.

Література:

1. Антикризисное управление: Ученик. – 2-е изд доп. и перераб./ Под ред. проф. Э.М.Короткова. - М.: ИНФРА-М, 2006. – 620 с_Бабенко С. Г. Трансформація кооперативних систем у перехідній економіці: [монографія] / С. Г. Бабенко. – К.: Наукова думка, 2003. – 332 с.

2. Мишин В. М. Исследование систем управления: учеб. для вузов / В. М. Мишин. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 527 с.

3. Чернявський А. Д. Антикризове управління підприємством: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2006. — 256 с.: іл. — Бібліогр.: 242–245.

4. Лафта Дж. К. Менеджмент : учеб. пособие / Дж. К. Лафта. – М.: ТК «Велби», 2004. – 592 с.

5. Терентьева О. В. Основні складові механізму забезпечення антикризової діяльності на підприємстві [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3998>

References:

1. Antykryzysnoe upravlenye: Uchenyk. – 2-e yzd dop. y pererab./ Pod red. prof. Э.М.Короткова. - М.: YNFRA-M, 2006. – 620 s_Babenko S. H. Transformatsiya kooperativnykh system u perekhidniy ekonomitsi: [monohrafiya] / S. H. Babenko. – К.: Naukova dumka, 2003. – 332 s.

2. Myshyn V. M. Yssledovanye system upravleniya: ucheb. dlya vuzov / V. M. Myshyn. – М.: YuNYTY-DANA, 2003. – 527 s.

3. Chernyavs'kyu A. D. Antykryzove upravlinnya pidpryyemstvom: Navch. posib. — К.: МАУП, 2006. — 256 s.: il. — Bibliohr.: 242–245.

4. Lafta Dzh. K. Menedzhment : ucheb. posobyе / Dzh. K. Lafta. – М.: ТК «Velby», 2004. – 592 s.Terent'yeva O. V. Osnovni skladovi mekhanizmu zabezpechennya antykryzovoyi diyal'nosti na pidpryyemstvi [Elektronnyy resurs] / Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3998>